

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН
MINISTRY OF SCIENCE AND HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF
KAZAKHSTAN

«Л.Н.ГУМИЛЕВ АТЫНДАҒЫ ЕУАЗИЯ ҰЛТТЫҚ УНИВЕРСИТЕТІ» КеАҚ
НАО «ЕВРАЗИЙСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМЕНИ Л. Н. ГУМИЛЕВА»
L.N. GUMILYOV EURASIAN NATIONAL UNIVERSITY

Экономика ғылымдарының докторы, профессор Байжолова Раиса Әлиқызының мерейтойына арналған **«ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫ: ШЫНДЫҚТАР МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАР»** атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференциясының **ЕҢБЕКТЕР ЖИНАҒЫ**
25 қаңтар 2025 ж.

СБОРНИК ТРУДОВ
международной научно-практической конференции **«ЭКОНОМИКА КАЗАХСТАНА: РЕАЛИИ И ПЕРСПЕКТИВЫ»**, посвященной юбилею доктора экономических наук, профессора Байжоловой Раисы Алиевны.
25 января 2025 г.

PROCEEDINGS
of the international scientific and practical conference **«ECONOMY OF KAZAKHSTAN: REALITIES AND PROSPECTS»**, dedicated to the anniversary of Doctor of Economics, Professor Raissa Alievna Baizholova.
January 25, 2025

Астана, Қазақстан
Astana, Kazakhstan

УДК 338 (574)
ББК 65.9 (5Каз)
Қ 18

Рецензенты:

Галиева А.Х. – д.э.н., профессор, «Esil University», г. Астана, Республика Казахстан
Хойч А. - доктор PhD, ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

Редакционная коллегия

Шалболова У. Ж. – главный редактор, д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Майдырова А. Б. - д.э.н., профессор, заведующий кафедрой, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Байжолова Р. А. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Санг-Кью Ли - доктор PhD, профессор, Андонгский национальной университет, г.Андонг, Южная Корея
Каштыкова Елена - доктор PhD, ассоциированный профессор, Экономический университет Братиславы, г.Братислава, Республика Словакия
Егембердиева С. М. - д.э.н., профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Жанабаева Ж.К. - к.э.н., ассоциированный профессор, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Исаева Б.К. - доктор PhD, и.о. доцента, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Ергалиев Р.Е. – магистр экономики, старший преподаватель, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан
Досмаганбетов Н.С. - магистр экономики, докторант, Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, г. Астана, Республика Казахстан

ISBN 978-601-385-042-9

«Қазақстан экономикасы: шындықтар мен перспективалар»: халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдарының жинағы / У.Ж. Шалболованың жалпы редакциясымен. – Астана: Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025. - 513 б.

«Экономика Казахстана: реалии и перспективы»: сб. материалов межд. науч.-практ. конференции / под. общей ред. Шалболовой У.Ж.. – Астана: Евразийский национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025.- 513 с.

Works of the international scientific-practical conference «Economy of Kazakhstan: Realities and Prospects» / under the general editorship of U.Zh. Shalbolova. – Astana: L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025.- 513 p.

УДК 330.010 (574)
ББК 65.050 (5Каз)

ISBN 978-601-385-042-9

© Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, 2025
© Евразийский Национальный университет им. Л. Н. Гумилева, 2025
© L.N. Gumilyov Eurasian National University, 2025

**МАЗМУНЫ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS**

ӨМІРБАЯН.....	9
ҚҰТТЫҚТАУЛАР	15
Аббасов Э. Т. КӘСПКЕРЛІККЕ ТАРТУ ЖАСТАР ЖҰМЫССЫЗДЫҒЫН ТӨМЕНДЕТУ ФАКТОРЫ РЕТІНДЕ	22
Абдырахманова А. А. БАЛАЛЫ ОТБАСЫЛАРДЫ ӘЛЕУМЕТТІК ҚОЛДАУ ШАРАЛАРЫ ТУРАЛЫ.....	27
Абылкасимова Ж.А., Ибраева А.К., Акишева Д.М. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ.....	32
Ажикенов А.Б. ПОВЫШЕНИЕ ЭНЕРГОЭФФЕКТИВНОСТИ МНОГОКВАРТИРНЫХ ЖИЛЫХ ДОМОВ (НА ПРИМЕРЕ ГОРОДА АСТАНА).....	34
Азылканова С.А. ОСНОВНЫЕ ТЕНДЕНЦИИ РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ	38
Айдархан З.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ҚАРЖЫ ИНКЛЮЗИЯСЫ: ЕЛДЕГІ ХАЛЫҚТЫҢ ҚАРЖЫЛЫҚ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІ.....	41
Аймурзина Б.Т., Каменова М.Ж. ФИНАНСОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА.....	45
Амангелды Г. ПОВЫШЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ТРАНСПОРТНОЙ ИНФРАСТРУКТУРЫ В УСЛОВИЯХ ИНТЕГРАЦИИ	49
Аминова А.А. ТҰРҒЫН ҮЙ НАРЫҒЫНЫҢ ЖАҒДАЙЫ МЕН ПРОБЛЕМАЛАРЫ (ҚАРАҒАНДЫ ОБЛЫСЫ МЫСАЛЫНДА)	52
Асанов Н.Ж. ЭКОНОМИЧЕСКАЯ ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ЭКСПОРТНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИИ В ГАЗОВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ.....	58
Асемхан А.А. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ БИЗНЕС ПЕН КОРПОРАТИВТІК МӘДЕНИЕТТІҢ ӘЛЕУМЕТТІК ЖАУАПКЕРШІЛІГІ: ТҰРАҚТЫ ДАМУДАҒЫ РӨЛІ.....	61
Асылхан А.А. ӨНЕРКӘСПТІК КӘСПОРЫНДАРДА БИЗНЕС-ПРОЦЕСТЕРДІ БАСҚАРУДЫ ЖЕТІЛДІРУ	66
Ашим А.А. РОЛЬ АУДИТА ЭФФЕКТИВНОСТИ В ПОВЫШЕНИИ ПРОЗРАЧНОСТИ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОГО УПРАВЛЕНИЯ	69
Әбдіжәлел А.А. УПРАВЛЕНИЕ ФИНАНСОВЫМИ ПОТОКАМИ ПРИ РЕАЛИЗАЦИИ ПРОЕКТА	74
Әуесхан Ғ.А. ПРИМЕНЕНИЕ МЕТОДА ГЕНЕРАЦИИ ЦИФРОВОГО ПРОФИЛЯ ОБУЧАЮЩИХСЯ ИТ-СПЕЦИАЛЬНОСТЕЙ НА ОСНОВЕ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ МОДЕЛИ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ОБУЧЕНИЯ.....	79
Баймагамбетова А.А., Сейтхожина Д.А. ВНЕШНЕЭКОНОМИЧЕСКАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ДОБЫВАЮЩИХ ПРЕДПРИЯТИЙ КАЗАХСТАНА: ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ.....	84

Балғынбек Д. АНАЛИЗ РОЛИ И ПУТИ “ЗЕЛЕНОВОГО УНИВЕРСИТЕТА” В ПРОДВИЖЕНИИ РЕГИОНАЛЬНОГО УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ.....	88
Баштова А.С., Жолдожова Г.Е. ВЛИЯНИЕ НАЛОГОВ НА РАЗВИТИЕ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	93
Бегімбай К.М. АНАЛИЗ МИРОВЫХ ПРАКТИК ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ СТРУКТУРНЫХ ИЗМЕНЕНИЙ.....	96
Бейсекенова К.С. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ РЫНКА НЕДВИЖИМОСТИ В КРУПНЫХ ГОРОДАХ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН.....	99
Бисембиева Ж.К. АДАМИ КАПИТАЛ САПАСЫНЫҢ ДАМУЫН БОЛЖАУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ОНЫҢ ӨЗЕКТІЛІГІ.....	104
Богомоллова И.П., Шатохина Н.М., Бородкина А.С. УПРАВЛЕНИЕ СЫРЬЕВОЙ ДИВЕРСИФИКАЦИЕЙ ПРОИЗВОДСТВА ФУНКЦИОНАЛЬНЫХ ПРОДУКТОВ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КОНДИТЕРСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН В УСЛОВИЯХ ИМПОРТОЗАМЕЩЕНИЯ.....	110
Габдушев Т.А. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ ЗАНЯТОСТИ ТРУДОСПОСОБНЫХ МАЛООБЕСПЕЧЕННЫХ ГРАЖДАН.....	114
Джангарашева А.Р., Забекова Д.А. ЭВОЛЮЦИЯ НАЛОГОВОЙ СИСТЕМЫ КИТАЯ: УРОКИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ.....	119
Джумагулова Ж.Х., Кушкалиева С.И. ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА БИЗНЕСТІ ДАМЫТУ СТРАТЕГИЯСЫ.....	123
Досмағанбетов Н.С., Каштыкова Э. ИННОВАЦИЯЛЫҚ КЛАСТЕРЛЕРДІҢ ҚАЗАҚСТАН ЭКОНОМИКАСЫН ДАМЫТУДАҒЫ РӨЛІ МЕН МАҢЫЗДЫЛЫҒЫ.....	126
Дүйсембаев А.А. ҚАЗАҚСТАН ЖӘНЕ АҚШ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ САЯСАТТЫҢ САЛЫСТЫРМАЛЫ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ.....	130
Дюсекина М.С. ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ДАМЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАР ЖӘНЕ РЕТТЕУ АРАСЫНДАҒЫ ТЕҢГЕРІМДІ ҚАТАМАСЫЗ ЕТУДЕГІ МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТТЫҢ РӨЛІ.....	134
Елеубекова Б.Е. ПЕТИЦИЯ АЗАМАТТЫҚ ҚАТЫСУДЫҢ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ.....	139
Ергалиев Р.Е. ВЛИЯНИЕ ЦИФРОВИЗАЦИИ НА РАЗВИТИЕ ЛОГИСТИЧЕСКИХ УСЛУГ И ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК.....	143
Ерімбетова Т.Қ. ЖАҒАНДЫҚ ЖЕТКІЗУ ТІЗБЕКТЕРІНІҢ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ: ГЕОСАЯСИ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН ЛОГИСТИКАЛЫҚ ШЕШІМДЕР.....	148
Жанбатыр А.Ж. АНАЛИТИКА БОЛЬШИХ ДАННЫХ В МСП И ЭФФЕКТИВНОСТЬ КОМПАНИИ.....	151
Жанұзақова З.Қ. ИННОВАЦИОННАЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ В СФЕРЕ ТУРИЗМА: ПРОБЛЕМЫ И ТРУДНОСТИ ВНЕДРЕНИЯ.....	154
Жиенбаева Г.М., Бержанова А.М. ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЕҢБЕК НАРЫҒЫНА ЫҚПАЛЫНЫҢ НЕГІЗГІ АСПЕКТІЛЕРІ.....	158
Жумажанова М.Т. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ЖЕКЕШЕЛІК ӨРІПТЕСТІК ЖҮЙЕСІН ЦИФРЛАНДЫРУ: МҮМКІНДІКТЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ.....	161

Жуматаева Б.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ВЕНЧУРЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН БОЛАШАҒЫ.....	165
Жунусова С.А. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ ПРИ РЕОРГАНИЗАЦИИ И ЛИКВИДАЦИИ ЮРИДИЧЕСКИХ ЛИЦ.....	170
Жусупов Р.С. САНДЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫҢ АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ БӘСЕКЕЛІК ҚАБІЛЕТТІЛІГІНЕ ТИГІЗЕТІН ӘСЕРІ	174
Жұманова Қ.І. ЦИФРЛАНДЫРУ ЖАҒДАЙЫНДА АСТАНА ҚАЛАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ ПРОЦЕСІН ЖЕТІЛДІРУ	177
Зокирова М.И. ИНКЛЮЗИВНОЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СНИЖЕНИЯ БЕДНОСТИ	181
Икромов К.Т. ФИНАНСОВАЯ ИНКЛЮЗИЯ КАК КЛЮЧЕВОЙ ФАКТОР СОЦИАЛЬНО- ЭКОНОМИЧЕСКОГО РАЗВИТИЯ	185
Исмагулов М.Р. ВОЗДЕЙСТВИЕ ЖИЛИЩНОЙ ПОЛИТИКИ НА УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ НАСЕЛЕНИЯ.....	187
Каиргазина А.А. ОСОБЕННОСТИ ПРОВЕДЕНИЯ МАРКЕТИНГОВОГО АУДИТА В УСЛОВИЯХ КАЗАХСТАНА	192
Капенова А.Ж. ФИНАНСИРОВАНИЕ МЕДИЦИНСКОЙ СИСТЕМЫ КАЗАХСТАНА: СОВРЕМЕННЫЕ ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ	196
Карибай Д.З., Кожаметов З.К. ҰЛТТЫҚ ЭКОНОМИКАНЫҢ КАДРЛЫҚ ӘЛЕУЕТІ: МӘНІ, ДЕҢГЕЙЛЕРІ ЖӘНЕ ҚАЛЫПТАСТЫРЫП, ДАМЫТУДЫҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ.....	201
Карымсакова Ж.К. ЦИФРОВИЗАЦИЯ СЕЛЬСКОГО ХОЗЯЙСТВА КАЗАХСТАНА В КОНТЕКСТЕ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ОТРАСЛИ	207
Касымгужин И.А. РОЛЬ МАРКЕТИНГА В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТУРИСТСКИХ КОМПАНИЙ КАЗАХСТАНА.....	211
Кенжеғұл М.О., Сейтхожина Д.А. SMART ЭКОНОМИКАНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖАҒДАЙЫНДАҒЫ ҚАЗАҚСТАННЫҢ АДАМИ КАПИТАЛЫ: ӨЗЕКТІ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ПЕРСПЕКТИВАЛАРЫ	215
Клишанец Ю.А. ЦИФРОВИЗАЦИЯ И УЛУЧШЕНИЕ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ В РЕГИОНАХ КАЗАХСТАНА.....	219
Колесникова Е.В., Троцкая Д.С. СРАВНЕНИЕ МЕТОДОВ РАСЧЁТА НАЛОГОВОЙ НАГРУЗКИ В КАЗАХСТАНЕ И РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ.....	222
Култанова Н.Б. МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ РЕГУЛИРОВАНИЯ ЗДРАВООХРАНЕНИЯ: ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КАЗАХСТАНА	226
Кусаинова А.Б. ЦИРКУЛЯРНАЯ ЭКОНОМИКА КАК ДРАЙВЕР ЭФФЕКТИВНОСТИ: ОПЫТ ПРЕДПРИЯТИЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ	230
Кусайнова А.К. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ДОЛГ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН И ЕГО УПРАВЛЕНИЕ.....	234
Қадыров Б.Қ. АЙМАҚТАРДА ЖЕРГІЛІКТІ БІЛІК ОРГАНДАРЫ ҚЫЗМЕТІНДЕ ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНІҢ ӨЗЕКТІЛІГІ	238
Қажыбек І.Ж. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІНДЕ БЮДЖЕТТІК ЖОСПАРЛАУДЫ ЖАҒҒЫРТУ	242

Қожаханов А.А. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ ПРОЕКТАМИ В ЗДРАВООХРАНЕНИИ	245
Мауадинов Қ.М. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ САЛАСЫНДА СУДЫ МЕМЛЕКЕТТІК РЕТТЕУ- КЕЗЕК КҮТТІРМЕС МӘСЕЛЕЛЕРДІҢ БІРІ	249
Мәден Н.Н. ЖЕРГІЛІКТІ АТҚАРУШЫ ОРГАНДАРДАҒЫ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТТЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ	254
Мәмиев М.С. ОПТИМИЗАЦИЯ ЦИАНИРОВАНИЯ КАК СПОСОБ ПОВЫШЕНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ И ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОИЗВОДСТВА	260
Мейрамов Е.К. ПРОБЛЕМА РЫНКА ТРУДА В РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	264
Мейрамова М.М. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ САЛЫҚ ЕСЕБІНІҢ НОРМАТИВТІК ҚҰҚЫҚТЫҚ РЕТТЕЛУІ	267
Мельник А.Г. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ ПРИМЕНЕНИЯ МЕЖДУНАРОДНЫХ СТАНДАРТОВ ФИНАНСОВОЙ ОТЧЕТНОСТИ НА ПРЕДПРИЯТИЯХ КАЗАХСТАНА ..	272
Мизамбекова Ж.К. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ УПРАВЛЕНИЯ КАЧЕСТВОМ В ИНДУСТРИИ ТУРИЗМА И ПУТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ	276
Мизанбекова С.К., Джумабаева А.М. ПРОИЗВОДСТВО КАЗАХСТАНСКОЙ ПШЕНИЦЫ В ПОВЫШЕНИИ ЕЕ ЭКСПОРТА	280
Мирақбаров Ж.Ә. ҚАЗАҚСТАН ЖАСТАРЫНЫҢ ӘЛЕУЕТІ МЕН ДАМУ БАҒЫТТАРЫ ..	285
Молдашов Н.О. БҮГІНГІ ТАҢДАҒЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТЕОРИЯНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ РЕТІНДЕГІ МАҢЫЗЫНЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ	288
Музафаров А.А. СОЦИАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННЫЕ ПРОГРАММЫ ЛОЯЛЬНОСТИ КАК ИНСТРУМЕНТ ДОВЕРИЯ И ДОЛГОСРОЧНЫХ ОТНОШЕНИЙ С КЛИЕНТАМИ ..	292
Мукушев Т.Б. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ ШАҒЫН ЖӘНЕ ОРТА КӘСІПКЕРЛІКТІҢ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ БОЛАШАҒЫ	296
Надыбаев Н.Н. СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К АНАЛИЗУ И ОЦЕНКЕ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ: ИНСТРУМЕНТЫ И МЕТОДЫ	301
Наетова Н.К. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДАҒЫ АКЦИОНЕРЛІК ҚОҒАМДАРДАҒЫ ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІҢ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ	305
Найзабекова А.А. РОЛЬ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РАЗВИТИИ АГРОПРОМЫШЕННОГО КОМПЛЕКСА КАЗАХСТАНА	309
Нурсейтова А.Н. ФРАНЧАЙЗИНГ ҮЛГІЛЕРІ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕСТІҢ ДАМУЫНА ӘСЕРІ	314
Нұрланұлы Абдул-Хасен ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ӘУЕ БИЛЕТТЕРІ БАҒАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУЫНА НАРЫҚТЫҚ ФАКТОРЛАРДЫҢ ӘСЕРІ	319
Омарова К.А. ТУРИСТСКИЕ ДЕСТИНАЦИИ КАЗАХСТАНА И САНАТОРНО-КУРОРТНЫЕ ЗОНЫ	323
Плотников Н.А., Жолдоякова Г.Е. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СИСТЕМЫ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ МАЛОГО И СРЕДНЕГО БИЗНЕСА В РК	328
Примбетова С.Ч., Отетилеуов А.О. ЦИФРЛАНДЫРУ – МЕМЛЕКЕТТІК БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІН ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ СТРАТЕГИЯСЫ	333

Разиев К.Б. ҚАЗАҚСТАННЫҢ БАТЫС Өңірлеріндегі мал азығын базасын нығайту мәселелері	338
Раимкулова А.М. ЭКОНОМИЧЕСКИЙ ЭФФЕКТ РАЗВИТИЯ ВОЗОБНОВЛЯЕМЫХ ИСТОЧНИКОВ ЭНЕРГИИ: ПЕРСПЕКТИВЫ ДЛЯ КАЗАХСТАНА.....	343
Рсалиева А.А., Балғабаева О.Б. ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И РАЗВИТИЕ РЫНКА ТРУДА СТРАНЫ: ВЗАИМОВЛИЯНИЕ В УСЛОВИЯХ ДИНАМИЧЕСКИХ ИЗМЕНЕНИЙ	346
Садықова Д.А. ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ ГОСУДАРСТВЕННОГО И ЧАСТНОГО СЕКТОРОВ В ПРОДВИЖЕНИИ НАЦИОНАЛЬНЫХ БРЕНДОВ ЧЕРЕЗ КУЛЬТУРУ	353
Салыков А.М. ЭТАПЫ ТРАНСФОРМАЦИИ СТРОИТЕЛЬНОЙ ОТРАСЛИ.....	356
Самархан Г.А. САЛЫҚТЫҚ БАҚЫЛАУДЫҢ ҚАЗАҚСТАННЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АХУАЛЫНА ӘСЕРІ.....	361
Сансызбайұлы Б. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАСЫЛ ҚАРЖЫ МӘСЕЛелері мен даму келешегі	364
Сапарова Г.К., Аяганова А.Б. ИННОВАЦИИ КАК ФАКТОР ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ РЕГИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ: ПРИМЕР АТЫРАУСКОЙ ОБЛАСТИ.....	367
Сапиолдаева Б.Қ. ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЗАҢ ШЫҒАРУШЫ ОРГАНЫ ҚЫЗМЕТІНЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТІ ЕНГІЗУ	372
Саябаев К.Б. РОЛЬ ВНУТРЕННЕГО КОНТРОЛЯ В ОБЕСПЕЧЕНИИ ФИНАНСОВОЙ УСТОЙЧИВОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	377
Серік Ш.Қ. ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДЕ ЦИФРЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ ҚОЛДАНУДЫҢ ТЕОРИЯЛЫҚ АСПЕКТІЛЕРІ	381
Серікова А.Р. ЭНЕРГЕТИКА САЛАСЫНДАҒЫ МАКРОИНДИКАТОРЛАРДЫҢ ОРЫНДАЛУЫН БАҒАЛАУДА МЕМЛЕКЕТТІК АУДИТТІҢ РӨЛІ.....	386
Смагулова Ж.Б. ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ РАЗВИТИЯ ЦИФРОВИЗАЦИИ АПК.....	390
Султанбек А.С. ИНВЕСТИЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ПО РАЗВИТИЮ НЕФТЕПЕРЕРАБАТЫВАЮЩЕЙ И НЕФТЕХИМИЧЕСКОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ КАЗАХСТАНА.....	394
Сыздықов А.Ж. РОЛЬ ФОНДОВОГО РЫНКА В ДИВЕРСИФИКАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА.....	399
Тасболатов А.Е. ГОСУДАРСТВЕННЫЙ АУДИТ РАСХОДОВАНИЯ СРЕДСТВ НА РАЗВИТИЕ АВТОДОРОЖНОЙ ОТРАСЛИ КАЗАХСТАНА	403
Тасмағамбетова Н.Б. БЫЛҒАРЫ ӨНЕРКӘСІБІНІҢ ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАҒДАЙЫ, ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ТӘЖІРИБЕГЕ ШОЛУ	408
Текиманова А.Б. ВОЗМОЖНОСТИ И ВЫЗОВЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ КАЗАХСТАНА КАК НОВОЙ СТУПЕНИ РАЗВИТИЯ СТРАНЫ.....	413
Темирбекова К.Т., Омарова А.К. НАЛОГОВЫЕ СТИМУЛЫ ДЛЯ ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА: ОПЫТ ЮЖНОЙ КОРЕИ И ВОЗМОЖНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ В КАЗАХСТАНЕ	417

Токенова Е.С. ВНЕДРЕНИЕ ESG-ФАКТОРОВ ДЛЯ ПОВЫШЕНИЯ ИНВЕСТИЦИОННОЙ ПРИВЛЕКАТЕЛЬНОСТИ.....	421
Төлегенов Ж.С. «ХАЛЫҚ ҮНІНЕ ҚҰЛАҚ АСАТЫН МЕМЛЕКЕТ» ТҰЖЫРЫМДАМАСЫ АЯСЫНДА МЕМЛЕКЕТ ПЕН ҚОҒАМ АРАСЫНДАҒЫ ДИАЛОГТЫ ДАМУ: ЭКОНОМИКАЛЫҚ ТҰРАҚТЫЛЫҚТЫ ҚАМТАМСЫЗ ЕТУДЕГІ РӨЛІ	426
Турғанбаев Т.Ә. ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ТҰРАҚТЫ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ ҮШІН ҒЫЛЫМИ ЗЕРТТЕУЛЕРДІ ЦИФРЛАНДЫРУ ӘЛЕУЕТІ.....	430
Усенқұлова А.А. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНДА БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП САРАПТАМАСЫНЫҢ ӘДІСТЕМЕСІН ӘЗІРЛЕУ	434
Хасен А.М. ОПТИМИЗАЦИЯ СТРАТЕГИЧЕСКОГО ПЛАНИРОВАНИЯ РАЗВИТИЯ ПРЕДПРИЯТИЯ В СОВРЕМЕННЫХ УСЛОВИЯХ.....	439
Хасен М.Ж. РОЛЬ БАНКОВСКОГО СЕКТОРА В РАЗВИТИИ РЫНКА ЭЛЕКТРОННОЙ КОММЕРЦИИ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	443
Хасенова Н.Н. ПЕРЕХОД К КРЕАТИВНОЙ ЭКОНОМИКЕ В КАЗАХСТАНЕ: SWOT-АНАЛИЗ И ПУТИ РЕАЛИЗАЦИИ.....	447
Цуканова К.А., Воронцова Ю.Н., Ступникова Д.А. СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БИЗНЕС-ПРОЦЕССАМИ В УСЛОВИЯХ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ УГРОЗАМ ИНФОРМАЦИОННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ.....	454
Шаймерденова З.Ж. РОЛЬ КВАЗИГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ НА ФИНАНСОВОМ РЫНКЕ КАЗАХСТАНА	457
Шалболова У.Ж., Салыков А.М. ЦИФРОВАЯ ТРАНСФОРМАЦИИ В СТРОИТЕЛЬСТВЕ	461
Шамбыл Қ.Ә. ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ АҒЫНДАРЫНА ТАЛДАУ ЖҮРГІЗУ	467
Шоқанов Р.А. АМОРТИЗАЦИОННАЯ ПОЛИТИКА ОРГАНИЗАЦИИ, УЧЕТ, АУДИТ И АНАЛИЗ СПОСОБОВ ЕЁ ПРИМЕНЕНИЯ.....	472
Шохабаева А.С. АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫНДАҒЫ ОЗЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТТИҢ ШЕТЕЛДІК ТӘЖІРИБЕСІ	478
Akbota Khassenova ANALYSIS OF THE EFFECTIVENESS OF AGRICULTURAL SUBSIDIES IN KAZAKHSTAN	483
Akhmetov Serik Sergazievich THE IMPACT OF RISKS ON THE EFFECTIVENESS OF PROJECT FINANCING IN KAZAKHSTAN TAKING INTO ACCOUNT THE TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF THE DERIVATIVES MARKET	488
Magzumova Lazzat Kenzhebekovna GREEN INVESTMENTS AND THEIR IMPACT ON KAZAKHSTAN'S ECONOMIC DEVELOPMENT AS PART OF THE TRANSFORMATION	491
Muratbekov Yelnaz Dauletuly APPLICATIONS IN PUBLIC SECTOR PROCESS REENGINEERING FOR INNOVATION AND EFFICIENCY.....	495
Saparova Dana Askhatovna ROLE OF INVESTMENTS IN GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN'S AGRIC.-ULTURAL SECTOR	
Toleuova Kamila Barkatovna THE ECONOMICS OF HEALTHCARE INFRASTRUCTURE DEVELOPMENT IN KAZAKHSTAN: FINANCING, EFFICIENCY, AND GROWTH.....	503
Zhuman Gabit Sagyndykuly METHODS OF ACCOUNTING FOR INCOME AND EXPENSES: HOW TO PROPERLY ASSESS THE FINANCIAL EFFICIENCY OF BUSINESS.....	507

3. Вдвое снизился за год чистый приток прямых иностранных инвестиций в Казахстан.– URL: <https://kaztag.kz/ru/news/vdvoe-snizilsya-za-god-chisty-pritok-pryamykh-inostrannykh-investitsiy-v-kazakhstan>

4. Ұлттық банк Қазақстанның 2023 жылғы экономикалық өсімін 5 пайызға бағалады.– URL: <https://kz.kursiv.media/kk/2024-01-19/mtzh-ekonomica-osiv/>

5. Габышев С.А., Муталиева А.А. КАК НАЛОГОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ВЛИЯЕТ НА ИНВЕСТИЦИОННЫЙ КЛИМАТ СТРАНЫ // Вестник науки, 2024.- №11 (80) том 3. - С. 305 - 310.

ӘОЖ 330.322:504.06

ҚАЗАҚСТАНДАҒЫ ЖАСЫЛ ҚАРЖЫ МӘСЕЛЕЛЕРІ МЕН ДАМУ КЕЛЕШЕГІ

Сансызбайұлы Бақытжан

b.sansyzbaiuly@aifc.kz

Л.Н.Гумилев атындағы ЕҰУ докторанты, Астана қаласы, Қазақстан
Ғылыми жетекші – Сапарова Б. С.

«Жасыл экономика» қазіргі ұрпақ пен болашақ ұрпақтардың мүддесі үшін табиғи ресурстарды ұтымды және үнемді пайдалана отырып, елдің өмір сүру сапасының жоғары деңгейін қамтамасыз ететін экономиканың жаңа саласы ретінде анықталады. Қазақстан қабылдаған халықаралық экологиялық міндеттемелерге сәйкес, бұл елдің даму бағытын айқындайды және осы бағытты біртіндеп дамыту қажеттілігін талап етеді.

Бүгінгі таңда Қазақстанда елдің тұрақты дамуына бағытталған жасыл жобалар мен бастамаларды қолдауға арналған жасыл қаржы саласы белсенді түрде даму үрдісінде. Еліміздегі жасыл қаржының дамуының негізгі алаңы – «Астана» халықаралық қаржы орталығы. 2019 жылдан бастап «Астана» халықаралық қаржы орталығында Жасыл қаржы орталығы жұмыс істейді. Оның мақсаты – жасыл қаржының даму қарқынын ілгерілету және прогрессивті дамуын қамтамасыз ету, жасыл облигациялардың эмитенттерін қолдау, олардың верификациясын қамтамасыз ету және тек Қазақстан үшін ғана емес, сонымен қатар Орталық Азия елдері үшін жасыл экономика бойынша құзыреттілік орталығы ретінде әрекет ету [4].

2013 жылғы 30 мамырда Қазақстанда «Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшу тұжырымдамасы» бекітілді. Бұл елдің инновациялық және бәсекеге қабілеттілігін арттыруға бағытталған. Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаев экономикалық бағыттың негізгі бағыттарының бірі ретінде экономиканы жасылдандыру мен қоршаған ортаны қорғауды атап, «Жасыл Қазақстан» ұлттық жобасын әзірлеуді тапсырды. Елдің өңірлерінде Президент белгілеген ауқымды міндет – 2025 жылдың соңына дейін ормандарда 2 миллиардтан астам ағаш және елді мекендерде 15 миллион ағаш отырғызу

жүзеге асырылуда. Бұл көміртекті сіңіруді ұлғайтуға және шөлейттенудің күшеюін тежеуге ықпал етеді [2].

Экологиялық тұрақты жобаларды қолдауға бағытталған «жасыл қаржы» Қазақстанда белсенді түрде дамып келеді. Мысалы, тұрақты қаржыландыру нарығы іске қосылған сәттен бастап 2020 жылдан 2024 жылдың соңына дейін Қазақстанда жалпы сомасы 890 млрд теңгеден асатын облигациялар орналастырылды және несиелер берілді. Бұл 2023 жылдың соңындағы көрсеткіштерден 3,5 есе көп [3,4]. Нарықтың негізгі қатысушылары ретінде Азия даму банкі, Еуразиялық даму банкі және «Даму» кәсіпкерлікті дамыту қоры ерекшеленеді. Олар жасыл және әлеуметтік облигацияларды белсенді түрде шығарады.

Әлем елдерінің үкіметтері тұрақты даму қағидаттарын өздерінің ұзақ мерзімді даму стратегияларына енгізуде, бұл тұрғыдан Қазақстан да тыс қалған жоқ. 2013 жылы Қазақстанның жасыл экономикаға көшу тұжырымдамасы қабылданды, ол қоршаған орта мен халықтың өмір сүру сапасын жақсартуға негіз қалайды. Тұжырымдамаға сәйкес, жасыл экономикаға көшу үшін қажет инвестициялар көлемі ЖІӨ-нің шамамен 1%-ын құрайды, бұл жылына \$3–4 млрд-қа тең [5].

Дамыған елдердің жаһандық үрдісін ұстана отырып, Қазақстан 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына қол жеткізу бастамасын жариялады. Көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясына сәйкес, Қазақстанда төмен көміртекті дамыту және көміртегі бейтараптығына қол жеткізу үшін таза инвестициялар \$610 млрд-қа бағаланады [1]. Мемлекеттік тікелей инвестициялар жалпы инвестициялар көлемінің тек 3,8%-ын ғана құрайды, ал инвестициялардың жартысынан астамы, немесе \$386,3 млрд, шикізат секторларынан экономиканың жасыл секторларына қайта бағытталады. Сонымен қатар, \$223,7 млрд жаңа инвестициялық жобаларға бөлінеді [6].

Бүгінде Қазақстанда жасыл экономикаға және төмен көміртекті дамуға көшуге бағытталған стратегиялық құжаттар әзірленді. Заңнамалық деңгейде шағын және орта бизнес секторындағы эмитенттер үшін жеңілдіктер енгізілді. Оған несиелер бойынша проценттерді және жасыл облигациялар бойынша купондық проценттерді субсидиялау кіреді.

Жоғарыдағы қолдауға қарамастан, еліміздегі жасыл экономиканы қолдауда жүйелік жетіспейді және жасыл қаржының дамуы тұрақты экономикаға көшу үшін шешуді талап ететін бірқатар мәселелермен бетпе-бет келіп отыр. Олардың атап өтетін болсақ, инвесторлардың жасыл инвестициялардың мүмкіндіктері мен артықшылықтары туралы жеткілікті хабардар болмауы; жасыл қаржыландыру критерийлеріне сәйкес келетін жобалардың санының аздығы; жасыл қаржыландыру инфрақұрылымының дамымағандығы, арнайы платформалар мен тетіктердің болмауы экологиялық таза жобаларға инвестициялар тартуды қиындатады.

Жасыл қаржы нарығын қарқынды дамуын қамтамасыз ету үшін инвесторлардың жасыл инвестициялардың артықшылықтары мен мүмкіндіктері туралы хабардарлығын арттыру мақсатында ақпараттық науқандар жүргізу; жасыл жобаларға инвестицияларды тарту үшін жүйелі тәсілді қамтамасыз ету,

оның ішінде салықтық жеңілдіктер мен мемлекеттік субсидиялар әзірлеу; барлық мүдделі тараптарға қолжетімді жасыл жобаларды қаржыландыру платформаларын қоса алғанда, мамандандырылған инфрақұрылым құру жолдарын қарастыру қажет.

Осы ұсыныстарды жүзеге асыру Қазақстанда жасыл қаржы нарығының дамуын жеделдетуге, Біріккен Ұлттар Ұйымының тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге және жасыл экономикаға көшуге ықпал етеді.

Қазақстанның бұл саладағы жетістігі мемлекеттік және жеке секторлар арасындағы іс-қимылды үйлестіруге, сондай-ақ халықаралық қаржы институттарының белсенді қатысуына байланысты болады. Осы шараларды жүзеге асыру Қазақстанды Орталық Азиядағы жасыл қаржы саласының көшбасшысы етуге мүмкіндік береді.

Қазақстандағы жасыл қаржы нарығы соңғы жылдары даму жолында, бірақ оның тиімділігі мен әлеуетін толық жүзеге асыру үшін көптеген мәселелер шешілуі қажет. Құқықтық негіздердің жетілдірілуі, қаржылық білім беру және экологиялық стандарттарды енгізу жасыл қаржы нарығының тиімділігін арттыруға мүмкіндік береді. Қазақстан жасыл қаржы құралдарын дамыту арқылы экологиялық тұрақтылықты қамтамасыз ете алады және экономикалық тұрғыдан да пайда табады.

Пайдаланылған көздер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2013 жылғы 30 мамырдағы №577 Жарлығы. «Қазақстан Республикасының «жасыл экономикаға» көшу тұжырымдамасы».
2. Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясы.
3. Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің деректері.
4. Қазақстандағы жасыл қаржының жағдайы туралы аналитикалық есеп, АХҚО Жасыл қаржы орталығы, 2023-2024.
5. Principles for Green Bonds. International Capital Market Association (ICMA), 2021.
6. OECD. Green Finance and Investment. OECD Publishing, 2022.